ŠTRUKTÚRA CUDZINCOV NA SLOVENSKU PODĽA EKONOMICKEJ AKTIVITY

Michal Bilic, Alfred Krogmann

Abstract

The paper deals with the issue of the current economic activities of foreigners in Slovakia. Attention is focuses primarily on immigrants and their activities in period after Slovakia became part of the European Union and in the current period affected by global economic crisis.

Keywords: foreign immigration, economy migration

Úvod

Cieľom príspevku je poukázať na súčasné ekonomické aktivity cudzincov na Slovensku. Pozornosť sústreďujeme najmä na prisťahovalcov a ich aktivity v obdobiach po vstupe Slovenska do Európskej únie a v súčasnom období ovplyvnenom svetovou hospodárskou krízou.

Zahraničná imigrácia na Slovensku

Slovensko sa po vstupe do Európskej únie (EÚ) a Schengenského priestoru dostalo do pozície rozvojovej imigračnej krajiny s cyklickým procesom prispôsobovania sa (tab. 1). Ako bývalá emigračná krajina musela prejsť viacerými štrukturálnymi a politickými transformáciami jednotlivých migračných režimov (Fassmann, 2009). V porovnaní s okolitými štátmi Slovensko vo sfére zahraničnej migrácie najmä v jej počiatkových fázach neustále stagnovalo, čo potvrdilo rozdielnosť vo vývojových fázach cyklu v jednotlivých krajinách.

Na Slovensku sa zvýšil prírastok obyvateľstva zahraničnou imigráciou po roku 2004 vyše dvojnásobne. Dôvodom postupného zvyšovania počtu prisťahovalcov u nás je postupný rast životnej úrovne obyvateľov ako aj výhodné a stabilné podnikateľské prostredie. Vytváraním vhodných podnikateľských podmienok, najmä zjednodušením daňového systému a i., sa Slovensko stalo postupne atraktívnym najmä pre ekonomických emigrantov. Tí presúvaním prevádzok nadnárodných spoločností na trh práce v Slovenskej republike poskytujú značnú časť pracovných miest.

Charakteristickým znakom obdobia po vstupe do EÚ je i zmena v štruktúre udeľovania nových povolených pobytov, kde zaznamenávame zvýšenie počtu oficiálne registrovaných trvalých pobytov (graf 1). Najviac povolených trvalých pobytov udelených občanom tretích krajín bolo v roku 2009 imigrantom z

Ukrajiny (18,8%), Kórejskej republiky (10,5%) a Ruska (9,4%). Pri udeľovaní prechodných pobytov dominovali Ukrajina (27,4%), Srbsko (18%) a Kórejská republika (7,9%).

Tab. č. 1: Koncept migračného cyklu v európskych krajinách

Table 1: The concept of the migration cycle in European countries

Ešte nie úplne pristahovalecké štáty	Mladé imigračné štáty	Staršie imigračné štáty	Bývalé koloniálne krajiny
Bulharsko, Poľsko, Česká republika, Slovensko, Maďarsko	Grécko, Írsko, Taliansko, Španielsko, Portugalsko a i.	Belgicko, Dánsko, Nemecko, Holandsko, Švédsko a i.	Francúzsko, Spojené kráľovstvo
* Konštantné alebo záporné saldo čistej migrácie – prevažuje emigrácia * Slabý verejný diskurz	* Prvýkrát pozitívna čistá migrácia – prevažuje imigrácia * Konfliktná otázka verejného diskurzu – začínajúci proces prispôbovania sa	* Štrukturálne pozitívna bilancia – začína konsenzus na tému imigrácie * Nové právne predpisy a promigračne nainštalovaný systém riadenia	* Migrácia v rámci koloniálnej ríše * Tvorba ďalších právnych predpisov

Zdroj: Fassmann, 2009 – upravené autorom

Graf č.1: Nové povolené pobyty cudzincom v SR v období rokov 1993 – 2009

Graph 1: New foreigners allowed to stay in Slovakia in the period 1993 to 2009

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície SR, 2010

Zásadný vplyv na akceleráciu imigračných tokov na Slovensko malo v roku 2007 rozšírenie Európskej únie o nové členské štáty Rumunsko a Bulharsko

(Jurčová, 2008). V rokoch 2007 až 2008 sa Rumunsko dokonca stalo pre Slovensko dominantnou zdrojovou krajinou (tab. 2). Občania spomínaných dvoch členských štátov namiesto povolenia na pobyt dlhšieho ako 3 mesiace získali ako občania Európskej únie právo na trvalý pobyt v SR (Zákon č. 48/2002 Z.z. čl. 45 ods. 4. písm. a) Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskym spoločenstvom a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej) a tým voľný prístup na náš pracovný trh. Prevažne pracovní imigranti z Rumunska a Bulharska obsadzujú u nás zväčša pracovné pozície, o ktoré domáce obyvateľstvo nemá veľký záujem, čím z časti vykrývajú sektorový nedostatok pracovníkov na našom trhu práce.

Imigrácia cudzincov na Slovensku kulminovala do roku 2008. V roku 2009 už zaznamenávame miernu stagnáciu až regresný charakter zahraničnej imigrácie spôsobený nástupom a dopadmi svetovej hospodárskej krízy.

Katuščák (2009) v tejto súvislosti poznamenáva, že v roku 2007 a v prvom polroku roku 2008 sa popri historicky najnižších úrovniach nezamestnanosti na našom pracovnom trhu práce začali prejavovať nedostatky pracovných síl. Popri prudkom hospodárskom raste bola práve táto skutočnosť limitujúcim faktorom rastu viacerých spoločností, čo na druhej strane spôsobilo rast počtu cudzincov na našom trhu práce.

Tab. č. 2: Hlavné zdrojové krajiny zahraničnej imigrácie po vstupe Slovenska do EÚ

Table 2: Main source countries of foreign immigration after Slovakia's entry into the European Union

rok	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
por.	štát	abs.	štát	abs.	štát	abs.	štát	abs.	štát	abs.	štát	abs.
1	Česká rep.	987	Česká rep.	1144	Česká rep.	1164	Rumunsko	2465	Rumunsko	2133	Česká rep.	1440
2	Ukrajina	335	Nemecko	742	Nemecko	674	Česká rep.	1178	Česká rep.	1405	Maďarsko	806
3	Nemecko	333	Rakúsko	325	Poľsko	644	Nemecko	733	Maďarsko	924	Rumunsko	586
4	Rumunsko	325	Poľsko	311	Maďarsko	342	Maďarsko	570	Nemecko	902	Nemecko	517
5	Srbsko a Čierna hora	276	Ukrajina	251	Rakúsko	317	Bulharsko	520	Poľsko	394	Poľsko	382
6	Vietnam	260	Maďarsko	248	Ukrajina	306	Poľsko	418	Bulharsko	352	Rakúsko	313
7	Poľsko	216	Južná Kórea	201	Spojené kráľovstvo	203	Rakúsko	298	Rakúsko	340	Spojené kráľovstvo	279
8	Rakúsko	193	Srbsko a Čierna hora	200	Taliano	173	Ukrajina	280	Spojené kráľovstvo	317	Taliano	244
9	USA	149	USA	187	USA	162	Taliano	240	Taliano	202	Francúzsko	184
10	Čína	123	Francúzsko	185	Vietnam	155	Spojené kráľovstvo	233	Francúzsko	173	USA	136

Zdroj: ŠÚ SR, 2010

Podľa oficiálnych údajov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVAR) sa v súčasnosti z pohľadu zamestnávania cudzincov v SR prepad príchodu zahraničných investorov ako aj dopady hospodárskej krízy prejavili najmä v pozastavení rastu počtu cudzincov. Ako vyplýva z grafu 2, najviac zamestnaných cudzincov pochádzalo z Európskej únie/Európskeho hospodárskeho priestoru (EÚ/EHP), pričom ich neustály rast od roku 2004 sa v priebehu rokov 2008 a 2009 ustálil. Mierny pokles pozorujeme v zamestnávaní cudzincov s povolením na zamestnanie, naopak zamestnávanie cudzincov z tretích štátov má mierne rastúci charakter.

Graf č. 2: Vývoj zamestnávania cudzincov na Slovensku v období nástupu svetovej hospodárskej krízy

Graph 2: Evolution of employment of foreigners in Slovakia during the global economic crisis

Zdroj: ÚPSVAR, 2010

Štruktúra cudzincov podľa druhu ekonomickej aktivity

Podľa oficiálnych údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky (ŠÚ SR) sme evidovali v Slovenskej republike k 31.12.2008 zamestnaných 14 560 cudzincov, čo predstavuje 0,7% so všetkých zamestnaných na Slovensku. Podľa krajiny pôvodu bolo zamestnaných 10 100 občanov EÚ (0,48%) a 4 460 občanov tretích krajín (0,22%).

Z pohľadu ekonomickej aktivity podľa Odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (OKEČ) bolo najviac zamestnaných cudzincov v sektore

priemyselnej výroby (30,1%), z čoho najviac 45,8% vo výrobe motorových vozidiel, prívesov a návesov, 19% v sektore výroby potravín a nápojov a 15,8% vo výrobe kovových konštrukcií a kovových výrobkov okrem výroby strojov a zariadení (graf 3). Výraznejší počet zamestnaných cudzincov vykazovali aj sektory s nehnuteľnosťami, prenájmom a obchodnými činnosťami (16,6%), doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie (14,1%), stavebníctvo (9%) a veľkoobchod a maloobchod (8,9%). V zamestnávaní cudzincov pozorujeme výraznú prevahu mužov, ktorí majú v súčasnosti zastúpenie takmer 81% zo všetkých pracovných imigrantov na Slovensku.

Najväčší počet zamestnaných občanov EÚ evidujeme v sektore priemyselnej výroby 26,9% (výroba motorových vozidiel, prívesov a návesov 39,8%), predaji nehnuteľností, prenájme a obchodných činnostiach 19,5% (iné obchodné činnosti 81,9%) a doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie 17,1% (pozemná a potrubná doprava 71,2%).

Najviac imigrantov z tretích krajín bolo zamestnaných v sektore priemyselnej výroby 39,1% (výroba motorových vozidiel, prívesov a návesov 58,4%). Pomerne významné postavenie má aj sektor maloobchodu a veľkoobchodu, v ktorom je zamestnaných takmer 10,1% imigrantov z tretích krajín (veľkoobchod 70%) prevažne z Číny a Vietnamu, ako aj predaj nehnuteľností, prenájom a obchodné činnosti 9,9%, prípadne stavebníctvo 9,2%.

Z regionálneho hľadiska NUTS II bolo v roku 2009 najviac zamestnaných cudzincov v okresoch Bratislavského kraja (5114) a Západného Slovenska (6530). V oblasti zamestnávania cudzincov v NUTS II Západné Slovensko výraznejšie vystupujú okresy Trnava (24,6%), Galanta (14,9%), Komárno (14,4%), Nitra (11,4%) a Prievidza (11,3%). Pre tieto okresy je príznačná relatívne vysoká ponuka pracovných miest, nakoľko sa v nich nachádzajú dôležité hospodárske a ekonomické centrá. Pôsobia tu najvýznamnejšie zahraničné koncerny, ktoré sú pre oba regióny strategické (Trnava – PSA PEUGEOT CITROËN Slovakia, Galanta - Samsung Electronics, Nitra - SONY SLOVAKIA a i.). V uvedených okresoch výrazne dominujú občania z EÚ/EHP (77,2%), pričom ich najvyšší počet bol zaznamenaný v okresoch Trnava (987), Galanta (672) a Komárno (517). Na spomínané centrá je úzko naviazané i zamestnávanie občanov tretích krajín. Ich najväčšie absolútne počty evidujeme práve v okresoch Trnava (130), Nitra (68) a Galanta (54).

Zamestnávanie cudzincov v okresoch NUTS II Stredné Slovensko je výrazne ekonomicky polarizované. Viac ako 51% všetkých evidovaných zamestnaných cudzincov v tomto regióne pripadá na okresy Žilina (37%) a Banská Bystrica (14,4%). Podobne ako v predchádzajúcich analyzovaných regiónoch dominuje zamestnávanie cudzincov z krajín EÚ/EHP. Najviac ich bolo zaznamenaných v okrese Žilina (30%), Banská Bystrica (19%) a Žiar nad Hronom (11%).

Graf č. 3: Zamestnávanie cudzincov podľa ich ekonomických činností v jednotlivých odvetviach hospodárstva v SR k 31.12.2008

Graph 3: Employment of foreigners by their economic activities in economic sectors in Slovakia to 31.12.2008

Zdroj: ÚPSVAR, ŠÚ SR, 2010

Najväčšia polarizácia zahraničnej pracovnej imigrácie, viazaná na významné ekonomické centrá, je markantná najmä pri analýze zamestnaných cudzincov z tretích krajín, kde výrazne dominuje okres Žilina (69%). Pomerne nízky počet zamestnaných cudzincov v ostatných okresoch NUTS II Stredné Slovensko priamo súvisí so súčasnou nedostatočnou atraktivitou jednotlivých okresov, a to najmä z pohľadu zahraničných investícií.

Na rozdiel od spomínaných regiónov, charakteristickým znakom pre región NUTS II Východné Slovensko je zmena v štruktúre zamestnaných cudzincov, a to najmä v prihraničných okresoch s Ukrajinou, kde výrazne prevažujú cudzinci s povolením na zamestnanie, najmä z Ukrajiny (mapa 1). I napriek tomu však môžeme pozorovať nerovnomernú koncentráciu zahraničnej imigrácie. Na východe krajiny evidujeme najväčší počet zamestnaných cudzincov opäť v hospodársky najvýznamnejších centrách okresov Košice, Poprad a Prešov. V spomínaných okresoch bolo zamestnaných viac ako 63% občanov EÚ/EHP (293 Košice, 171 Poprad, 110 Prešov) a 76% občanov tretích krajín (88 Košice, 7 Poprad, 4 Prešov).

Štruktúra a súčasné ekonomické činnosti občanov EÚ/EHP a Švajčiarska

Občania členských krajín EÚ/EHP a Švajčiarska majú na základe právnych ustanovení v zákone č. 5/2004 Z. z o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov možnosť voľného pohybu ako aj možnosť zamestnať sa v ktoromkoľvek členskom štáte rozšírením ich možností uplatniť sa na širšom pracovnom trhu (EURES, 2010).

Z európskych štátov dominujú štáty strednej a východnej Európy, pričom v rokoch 2007 a 2008 to bolo najmä Rumunsko (v oboch rokoch dosahovalo viac ako 25% všetkých zahraničných imigrantov v SR), ktoré sa tak posunulo z pozície bežnej zdrojovej krajiny imigrantov na hlavnú. Jednalo sa prevažne o pracovnú migráciu imigrantov, ktorí pracovali vo väčšom počte najmä v sektore priemyselnej výroby, medzinárodnej dopravy a v stavebníctve. V roku 2009 sa však počet prisťahovalcov z Rumunska výrazne znížil, čo súviselo predovšetkým s vývojom pracovného trhu na Slovensku a návratom pracovných emigrantov – Slovákov späť do štátu. Vedúcu pozíciu po Rumunsku opätovne prevzala Česká republika, ktorá je našou tradičnou a do roku 2007 aj najsilnejšou zdrojovou imigračnou krajinou. Pomerne vysoké hodnoty počtu prisťahovaných na našom území zaznamenávame tradične aj z Maďarska, ktoré sa na celkovom počte prisťahovaných v roku 2009 podieľalo 12,7%.

Významnou zdrojovou krajinou pre nás zostáva aj Nemecko, pri ktorom pozorujeme dlhodobu rastúci počet prisťahovaných podobne ako u väčšiny západoeurópskych krajín. Podobne, ako u imigrantov zo starých členských štátov EÚ/EHP je i Nemecko typickým príkladom súčasnej „adaptabilnej“ ekonomickej migrácie na našom území. Z pohľadu ekonomických aktivít je podľa Slovensko-

nemeckej obchodnej a priemyselnej komory (2010) charakteristickým znakom skôr jeho sektorové zameranie jednotlivých podnikov, kde dominuje automobilový (Volkswagen), kovospracujúci, distribučný (RWE, E-on) a elektrotechnický priemysel (Siemens).

Podobným príkladom presúvania prevádzok väčších priemyselných koncernov do prostredia strednej Európy je i Francúzsko. Zvýšený počet predovšetkým ekonomických imigrantov z Francúzska v rokoch 2005, 2008 a 2009, súvisel najmä so zahraničnými investíciami tejto krajiny v SR a presunom manažmentu do jednotlivých koncernov, najmä v oblasti automobilového priemyslu (PSA Peugeot Citroën).

Slovensko-nemecká obchodná a priemyselná komora (2010) uvádza, že výrazný vplyv na zvyšovanie podnikateľskej atraktivity Slovenska pre západné krajiny má v neposlednom rade aj vysoká kvalifikácia pracovnej sily a nižšia úroveň miezd v porovnaní s okolitými štátmi. V budúcnosti však možno predpokladať postupný ústup investorov zo západu viac do územia východnej a juhovýchodnej Európy. Ide pritom o presun výroby bližšie k lacnejšej pracovnej sile a exportným trhom.

Z ostatných súčasných ekonomických činností občanov EU/EHP ešte môžeme spomenúť zamestnávanie občanov Bulharska a Poľska v oblastiach stavebníctva, medzinárodnej dopravy a vzdelávania.

Súčasná ekonomická činnosť občanov z tretích krajín

Podľa ustanovení zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti) má *„cudzinec, ktorý je účastníkom právnych vzťahov vznikajúcich podľa uvedeného zákona, má rovnaké právne postavenie ako má občan SR, ak mu bolo udelené povolenie na zamestnanie a povolenie na prechodný pobyt na účel zamestnania, alebo ide o žiadateľa o azyl, ktorému vstup na trh práce umožňuje osobitný predpis.“*

Začiatkom roku 2010 pracovalo na Slovensku vyše 4000 cudzincov z tretích krajín, z čoho takmer $\frac{3}{4}$ mužov bola v produktívnom veku. Najväčší podiel zamestnaných cudzincov vykazovala Ukrajina, ktorá bola do mája 2008 voči vstupu na slovenský pracovný trh obmedzovaná množstevnými kvótami. Po ich zrušení, je ich počet neustále závislý od vývoja pracovného trhu u nás, pretože povolenie na zamestnanie cudzincovi vydá príslušný úrad, iba ak voľné pracovné miesto nie je možné obsadiť nezamestnaným vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie (Krčmáriková, 2008). Najviac evidovaných Ukrajincov bolo zamestnávaných najmä v sektore priemysel, stavebníctvo a medzinárodná doprava, ale i v oblastiach ekonomicky menej atraktívnych, ako sú napríklad chov zvierat, prípadne výroba odevov. Novým trendom, ktorý vychádza z absencie pracovnej

sily majoritného obyvateľstva na domácom trhu práce, sa ukazuje zamestnávanie Ukrajincov v zdravotníctve a opatrovateľských službách.

Z európskych krajín pozorujeme výraznejšie najmä zamestnávanie občanov Ruskej federácie, a to v oblastiach priemyslu a vzdelávania. Pomerne markantné je i zamestnávanie občanov z balkánskych krajín, predovšetkým z Moldavskej republiky, Srbska, Chorvátska a Bosny Hercegoviny v sektore medzinárodnej dopravy a Macedónska, Albánska, Moldavskej republiky a Srbska v sektore stravovania a reštaurácií.

Pozícia ázijských krajín v zahraničnej imigrácii SR značne oslabuje, pričom ich klesajúci trend zaznamenávame už od roku 2004 (do roku 2009 pokles o viac ako 50%). Podiel prisťahovaných z Ázie v roku 2009 bol 2,9%. Vyše 50% všetkých prisťahovalcov z Ázie na trvalý pobyt pochádza zo štyroch krajín, medzi ktorými dlhodobejšie dominuje Vietnam (16,9%), významovo narástla Kórejská republika (23,4%). Nižšie počty prisťahovaných vykazujú Čína (10,3%) a Arménsko (6,13%). I prisťahovalectvo z tejto oblasti má svoje špecifiká. Imigranti z Vietnamu a Číny prichádzajú na naše územie najmä z dôvodov zamestnania a spájania rodiny, ktorá už na našom území pôsobí dlhšie obdobie, najmä od roku 2001 (Bilic, Krogmann, 2009). Prevažná väčšina pracovných imigrantov z Ázie je zamestnaná v sektore priemyselnej výroby (Čína, Thajsko, Indonézia, Kazachstan, Vietnam, Malajzia), vzdelávania (Japonsko, India) a v neposlednom rade v sektore obchodu, stravovania a reštaurácie (Čína, Vietnam). V súvislosti s tým Trembošová a Tremboš (2009) poukazujú na charakteristický postupný robustný prienik najmä vietnamských a čínskych predajcov na náš trh, tzv. aziatizáciu.

Prisťahovalci z Kórejskej republiky predstavujú v prvom rade manažérov v závodoch a prevádzkach ich priemyselných koncernov v rozbehových rokoch (najmä v oblasti automobilového a elektrotechnického priemyslu – KIA Motors Slovakia s.r.o. v Tepličke nad Váhom, Samsung Electronics Slovakia s.r.o. v Galante). Podobne ako západné krajiny i vyspelé ázijské ekonomiky využívajú priaznivú podnikateľskú klímu na našom území a výrazným podielom sa zúčastňujú na zvyšovaní zahraničných investícií na Slovensku. Výraznejší pokles sme však registrovali u imigrantov z Japonska, ktorých počet oproti roku 2008 poklesol o vyše polovicu na 3,8%, čo môže indikovať možné postupné pozastavenie výroby, prípadne presun hlavne ich väčších prevádzok (napr. SONY) do krajín s lacnejšou pracovnou silou (Bilic, Krogmann, 2010). V súčasnosti naopak očakávame väčší prísun hlavne ekonomických imigrantov z Taiwanu, ktorí na Slovensko v roku 2009 presunuli svoju (pre nás strategickú) prevádzku na výrobu LCD displejov AU Optotronics a vytvorili tak vyše 1200 nových pracovných miest. V roku 2010 sa plánuje príchod ďalšieho taiwanského výrobcu LCD televízorov Foxconn Electronics so skupiny Hon Hai Precision Industry (Lupková, 2010). Cieľom spoločnosti je predovšetkým presadiť sa na európskom trhu v oblasti dodávok dielov pri výrobe LCD displejov.

Podiel imigrantov z Ameriky má naopak dlhodobý kolísavý charakter. I napriek tomu však zaznamenávame v období rokov 2000 až 2009 ich mierny nárast. V roku 2009 sa na celkovom počte prisťahovalcov na Slovensku podieľali 3,6%, pričom tradične dominujú imigranti z USA (59,9%) a Kanady (25,1%). Na spomínané dve krajiny tak pripadá viac ako 85% z celkového počtu prisťahovaných z Ameriky. Z pohľadu ekonomickej migrácie prevažujú činnosti v metalurgickom a kovospracujúcom priemysle hlavne na východe krajiny (U. S. Steel Košice, s.r.o.). Zamestnávanie občanov zo spomínaných dvoch krajín sa orientuje najmä do sektorov vzdelávania, obchodu a priemyslu. Z oblasti strednej a južnej Ameriky evidujeme najmä zamestnávanie občanov z Mexika, Brazílie a Argentíny, a to v sektoroch vzdelávania a priemyslu.

Mierne kolísavý trend pozorujeme aj u imigrantov z afrického kontinentu, ktorí tvorili v roku 2009 približne 0,9% z celkového počtu prisťahovaných na Slovensko, pričom sa jednalo prevažne o študentov. Vyše 50% z ich celkového počtu tvoria imigranti z Egypta (26%), ktorí k nám prichádzajú najmä na základe dohody o spolupráci medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a vládou Egyptskej arabskej republiky vo vedecko-technickej oblasti, ďalej sú to imigranti z JAR (14%) a Nigérie (12%). Okrem oblasti vzdelávania evidujeme pracovných imigrantov z Afriky najmä v sektore priemyslu.

Najmenšie zastúpenie prisťahovaných na naše územie v roku 2009, iba 0,5%, mali imigranti z Austrálie a Oceánie, kde dominujú prisťahovalci z Austrálie (93,1%) a Nového Zélandu (6,9%). Dôvodom ich príchodu je zväčša návrat bývalých emigrantov zo Slovenska, menej ich ekonomická migrácia spojená s podnikateľskými aktivitami na našom území.

Záver

Po vstupe do EÚ sa proces zahraničnej imigrácie dynamizoval a popri postupnom zvyšovaní ekonomickej konkurencieschopnosti štátu rástol i počet prisťahovalcov. Postupne sme tak zaznamenávali transformáciu krajiny z tranzitnej na cieľovú, čo sa synergicky prejavilo rastom počtu nových zahraničných prevádzok predovšetkým nadnárodných spoločností, ktoré postupne znižovali nezamestnanosť v určitých regiónoch Slovenska.

Z pohľadu zamestnávania cudzincov v SR sa v súčasnosti prejavuje prepád príchodu zahraničných investorov ako aj dopady hospodárskej krízy. Najviac zamestnaných cudzincov pochádzalo z EÚ/EHP, s miernym poklesom pozorujeme zamestnávanie cudzincov s povolením na zamestnanie, naopak zamestnávanie cudzincov z tretích štátov má mierne rastúci charakter. Z pohľadu ekonomickej aktivity podľa OKEČ bolo najviac zamestnaných cudzincov v sektore priemyselnej výroby (30,1%) z čoho najviac 45,8% vo výrobe motorových vozidiel, privesov a návesov. Z regionálneho hľadiska NUTS II bolo v roku 2009 v priemere najviac zamestnaných cudzincov v okresoch Bratislavského kraja (okresy Bratislava I a II)

a Západného Slovenska (Trnava, Galanta, Prievidza, Žilina). Môžeme tak pozorovať silné väzby zamestnanosti cudzincov na automobilový priemysel, ktorý im v súčasnosti poskytuje najviac pracovných miest v rámci SR.

Príspevok bol spracovaný v rámci projektu UGA VII/4/2011 Vplyv pracovnej migrácie občanov Slovenska na ich životnú úroveň.

Literatúra

Bilic, M. – Krogmann, A. 2009. Zmeny v migrácii cudzincov na Slovensku od roku 2000. In *Geografické štúdie*, č. 13. 2009. s. 11, ISBN 1337-9445

Bilic, M. – Krogmann, A. 2010. Trendy zahraničnej imigrácie na Slovensku. In: *Studentská vedecká konferencia - Sborník recenzovaných príspevků kategórie Věda má budoucnost*, 2010. s. 254, ISBN 978-80-7368-719-9

Divinský, B. 2005. *Zahraničná migrácia v Slovenskej republike – Stav, trendy, spoločenské súvislosti*. 1. vyd. Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 210 s. ISBN 80-89149-04-9

EURES. 2010. <http://www.eures.sk/mod/1-1.html>

Fassmann, H. 2009. Von jungen und alten Einwanderungsländern: Die Geographie der europäischen Migration. In: Jordan, P. red. 2009. *Mitteilungen der östecheischen geographischen gesellschaft*. Bd 151/2009, Wien, 447 s. ISBN 978-3-901313-21-9

Jurčová, D. 2008. *Pracovné migrácie v Slovenskej republike*. Bratislava : INFOSTAT – Inštitút informatiky a štatistiky, 57 s. ISBN 978-80-89398-02-7

Katuščák, B. 2009. *Nadnárodná migrácia za prácou – zistenia zo študijných ciest v Holandsku, Veľkej Británii, Švédsku a Portugalsku*. In *Zborník projektu – Budovanie expertízy kľúčových aktérov na poli integrácie, pracovnej imigrácie a interkultúrneho dialógu*. IOM. 2009.

Krčmáriková, L. 2008. *Kvóty dovozu Ukrajincov končia*. In *eTrend*, 4.4.2008 <http://podnikanie.etrend.sk/podnikanie-riadenie/kvoty-dovozy-ukrajincov-koncia.html>

Luppová, S. 2010. *Fabricku Sony v Nitre chce údajne kúpiť taiwanská firma*. In *aktuálne.sk*, 26.3.2010 http://aktualne.centrum.sk/ekonomika/slovensko-a-ekonomika/clanek.phtml?id=1204698&tro6601_0_1

Slovensko-nemecká obchodná a priemyselná komora. 2010. *Slovensko-nemecké hospodárske vzťahy*. <http://www.dsihk.sk/sk/o-nemecku/hospodarstvo/slovensko-nemecke-hospodarske-vz357ahy/>

Pohyb obyvateľstva v SR 2000 – 2009. 2010. Bratislava : ŠÚ SR. <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=6674>

Trembošová, M. – Tremboš, P. 2009. Etapy vývoja maloobchodnej siete mesta Nitra v období rokov 1992 – 2008. In *Acta Facultatis Rerum Naturalium*, No. 53. 2009. s. 123 – 138, ISBN 978-80-223-2773-2

ÚHCP SR, 2010. *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike (ročné štatistiky, 1993 – 2009)* Bratislava : Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky (mesačné štatistiky, 2007 – 2009). 2010. Bratislava : ÚPSVAR

Zákon č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov

Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti)

STRUCTURE OF FOREIGNERS IN SLOVAKIA BY ECONOMIC ACTIVITY

Summary

Slovakia's entry into the European Union stimulated the process of foreign immigration. Gradually, we observed the change of character of the country from transit one to the target one. This fact manifested synergistic growth in foreign investment, which partially reduced unemployment in certain regions of Slovakia. At present we recorded early decrease of new foreign investors as well as the impact of economic crisis. In terms of employment of foreigners in Slovakia, this fact was reflected in particular by the suspension of their number. In the view of economic activity according to OKEČ, the highest number of employed foreigners was in the manufacturing sector (30.1%) of which more than 45.8% worked in the manufacture of motor vehicles and trailers. From a regional perspective NUTS II in 2009, on average, most foreigners were employed in the districts of Bratislava region (districts of Bratislava I and II) and Western Slovakia (Trnava, Galanta, Prievidza, Žilina).

Mgr. Michal Bilic; Doc. RNDr. Alfred Krogmann, PhD.

Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre

Tr. A. Hlinku 1, 949 74 Nitra

E – mail: michal.bilic@ukf.sk; akrogmann@ukf.sk

Mapa 1: Zamestnanosť cudzincov v okresoch SR v roku 2009

Zdroj: UPSVAR, 2010 – upravené